

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента **Кравець Олени Євгенівни** на дисертацію **Васільєвої Поліни Анатоліївни** «Формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх вчителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки (галузь знань 01 Освіта/Педагогіка)

Актуальність теми дисертації та її зв'язок із сучасними науково-освітніми завданнями. Дисертаційна робота присвячена актуальній проблемі формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх вчителів початкової школи в умовах фахової передвищої освіти. Звернення до цієї теми є своєчасним, оскільки сучасна початкова школа потребує педагогів, здатних не лише володіти іноземною мовою на належному рівні, а й організовувати освітній процес з урахуванням вікових особливостей молодших школярів, комунікативної спрямованості навчання, міжкультурної взаємодії та цифрової трансформації освіти.

Значущість дослідження посилюється тим, що підготовка майбутніх учителів початкової школи у закладах фахової передвищої освіти має поєднувати мовну, методичну, психолого-педагогічну та практико-орієнтовану складові. Саме тому формування іншомовної комунікативної компетентності не може зводитися лише до засвоєння лексико-граматичного матеріалу, а потребує створення цілісної методичної системи, спрямованої на розвиток мотивації, мовленнєвої активності, рефлексії, готовності до професійного спілкування й використання іноземної мови як інструмента майбутньої педагогічної діяльності.

Актуальність дослідження підтверджується також його орієнтацією на сучасні освітні технології, зокрема використання кейс-стимулювання, елементів CLIL, проєктів eTwinning, цифрових платформ і віртуального освітнього простору. Усе це засвідчує прагнення здобувачки поєднати традиційні та інноваційні підходи до підготовки майбутніх педагогів, забезпечити наближення освітнього процесу до реальних професійних ситуацій та актуальних потреб іншомовної освіти.

Дисертанткою обґрунтовано теоретичну й практичну значущість дослідження, визначено проблемне поле роботи, окреслено потребу в удосконаленні методичного забезпечення іншомовної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Поставлена наукова проблема є вагомою для педагогічної теорії та практики, оскільки стосується якості підготовки фахівців, які в подальшому формуватимуть основи іншомовної комунікації в учнів молодшого шкільного віку.

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

Дисертаційне дослідження базується на розумінні іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи як інтегрованої професійно значущої якості, що охоплює знання мовної системи, здатність до ефективної комунікації, мотиваційну готовність до іншомовної

взаємодії, уміння здійснювати саморефлексію та застосовувати набуті знання в педагогічних ситуаціях.

У роботі розкрито сутність і структуру досліджуваної компетентності, уточнено її компоненти, критерії, показники та рівні сформованості. Важливим результатом є спроба поєднати теоретичне обґрунтування компетентнісного підходу з конкретними методичними засобами його реалізації у фаховій передвищій освіті.

У результаті проведеного дослідження здобувачкою розроблено та обґрунтовано структурно-функціональну модель формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх учителів початкової школи. Зазначена модель відзначається логічною побудовою, містить цільовий, змістовий, технологічний, діагностичний і результативний блоки та відображає послідовність педагогічної роботи від визначення мети до оцінювання отриманих результатів.

Заслуговує на увагу методичне наповнення дослідження, пов'язане із застосуванням кейс-стимулювання, інтеграцією CLIL-підходу, використанням міжнародних освітніх проєктів eTwinning, цифрових інструментів та спеціально розроблених робочих зошитів. Таке поєднання спрямоване на активізацію іншомовної діяльності студентів, подолання психологічного бар'єру у спілкуванні, розвиток професійно орієнтованого мовлення та підвищення мотивації до вивчення іноземної мови.

Експериментальна перевірка запропонованої методики засвідчила позитивну динаміку за визначеними показниками, що дозволяє говорити про результативність обраних педагогічних умов, форм і засобів навчання. Отримані результати мають значення для подальшого вдосконалення освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти.

Ступінь новизни основних результатів дисертації.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні й методичному забезпеченні процесу формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи саме в умовах фахової передвищої освіти. Такий освітній контекст є особливо важливим, оскільки він поєднує професійну орієнтацію студентів із необхідністю поступового формування мовної, комунікативної та методичної готовності до майбутньої педагогічної діяльності.

У дисертації уточнено зміст поняття іншомовної комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкової школи, конкретизовано її структурні компоненти та критерії оцінювання. Подальшого розвитку набули положення щодо активізації іншомовної взаємодії студентів через практико-орієнтовані завдання, цифрові освітні ресурси, інтегроване навчання та проєктну діяльність.

Важливим елементом новизни є **розробка структурно-функціональної моделі**, яка узгоджує мету, зміст, методи, технології, форми організації освітнього процесу та очікувані результати. Модель демонструє системний підхід до формування компетентності й може бути адаптована для оновлення

освітньо-професійних програм та навчально-методичного забезпечення у споріднених педагогічних спеціальностях.

Окремої уваги заслуговує **авторський підхід до використання кейс-стимулювання** як засобу активізації навчальної діяльності студентів. Його застосування дозволяє наблизити процес іншомовної підготовки до професійно значущих ситуацій, посилити комунікативну спрямованість навчання та створити умови для поступового подолання мовленнєвої невпевненості здобувачів освіти.

Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень і висновків.

Достовірність отриманих результатів забезпечується логікою побудови дослідження, відповідністю його мети, завдань, об'єкта, предмета й методів, а також послідовним поєднанням теоретичного аналізу з експериментальною перевіркою запропонованої методики. Висновки дисертації ґрунтуються на опрацюванні науково-педагогічних джерел, аналізі сучасних підходів до іншомовної освіти та узагальненні результатів дослідно-експериментальної роботи.

Здобувачка виявила належний рівень володіння методологією педагогічного дослідження, що простежується в обґрунтуванні понятійно-категоріального апарату, визначенні критеріїв та показників сформованості іншомовної комунікативної компетентності, доборі педагогічних умов і способів діагностики. Аргументація положень роботи є загалом переконливою, а запропонована система заходів має чітку практичну спрямованість.

Позитивної оцінки заслуговує те, що в роботі представлено не лише теоретичні положення, а й методичні матеріали, які забезпечують їх упровадження в освітній процес. Це підвищує прикладну значущість результатів і засвідчує завершеність проведеного дослідження.

Значення для науки і практики отриманих авторкою результатів дисертації.

Дисертаційне дослідження П.А. Васільєвої має **теоретичне значення** для розвитку педагогічної науки, оскільки конкретизує наукові уявлення про зміст, структуру та механізми формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх учителів початкової школи. Робота розширює можливості застосування компетентнісного, комунікативного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та цифрового підходів у системі фахової передвищої освіти.

Практичне значення результатів полягає в можливості використання запропонованої моделі, педагогічних умов, методичних матеріалів, робочих зошитів, кейсів, завдань і цифрових інструментів у процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи. Матеріали дослідження можуть бути корисними для викладачів іноземної мови, методистів, розробників освітньо-професійних програм, а також для організації самостійної та проектної роботи студентів.

До переваг роботи можна віднести її практико-орієнтований характер, адже запропоновані засоби навчання спрямовані на активне залучення

студентів до іншомовної взаємодії, розвиток їхньої пізнавальної активності, професійної мотивації та здатності до рефлексії. У дослідженні простежується прагнення авторки сформувані не ізольовані мовні знання, а цілісну готовність майбутнього педагога до професійного іншомовного спілкування.

Одержані результати можуть бути використані під час оновлення змісту освітніх компонентів, підготовки навчально-методичних посібників, розробки практичних занять, створення електронних курсів, організації педагогічної практики та підвищення якості іншомовної підготовки у закладах фахової передвищої освіти.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому.

Дисертація П.А. Васільєвої за своїм змістом і формою справляє враження самостійного, логічно структурованого та завершеного наукового дослідження. У роботі послідовно розкрито теоретичні засади формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи, обґрунтовано методичні підходи до організації освітнього процесу та представлено результати експериментальної перевірки запропонованих положень.

У теоретичній частині дослідження висвітлено наукові підходи до розуміння іншомовної комунікативної компетентності, її структурних компонентів та педагогічних умов формування. Авторка демонструє вміння аналізувати наукові джерела, систематизувати погляди дослідників і формулювати власну позицію щодо досліджуваної проблеми.

Методична частина роботи присвячена характеристиці структурно-функціональної моделі, форм, методів і засобів навчання, які забезпечують формування досліджуваної компетентності. У цьому контексті важливим є використання інтерактивних завдань, кейсів, елементів CLIL, проєктної діяльності, цифрових платформ і робочих зошитів, що посилюють практичну спрямованість освітнього процесу.

Експериментальна частина дисертації спрямована на перевірку результативності запропонованої методики. Представлені результати свідчать про позитивні зміни у сформованості компонентів іншомовної комунікативної компетентності, що підтверджує доцільність обраних педагогічних рішень.

Загалом зміст дисертації дає підстави стверджувати, що поставлену мету досягнуто, основні завдання реалізовано, а сформульовані висновки логічно випливають із матеріалів дослідження. Робота має завершений характер, наукову новизну, теоретичну та практичну значущість.

Дані про відсутність текстових запозичень і порушень академічної доброчесності.

Аналіз представлених матеріалів дисертації не дає підстав для висновку про наявність порушень академічної доброчесності. Виклад матеріалу має самостійний характер, основні положення дослідження логічно пов'язані між собою, а використання наукових джерел підпорядковане розкриттю мети й завдань роботи. Посилання на праці інших авторів виконують функцію теоретичного обґрунтування та наукового контексту дослідження.

Дискусійні положення, зауваження та рекомендації.

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих здобувачкою результатів, варто зазначити окремі дискусійні положення та побажання, які можуть бути враховані в подальшій науковій і методичній роботі.

1. При загальному позитивному враженні від авторського підходу до активізації навчання доцільно було б ширше розкрити переваги обраного терміна «кейс-стимулювання» у порівнянні з класичним методом Case-study. Зокрема, потребує додаткового пояснення, як саме цей підхід враховує специфіку подолання психологічного бар'єра у студентів із низьким початковим рівнем мовної підготовки.

2. У роботі ґрунтовно представлено використання методики CLIL та проєктів eTwinning. Проте в межах наукової дискусії варто було б детальніше уточнити ієрархію цих технологій у структурі моделі: чи виступають вони як рівнозначні компоненти, чи одна з них є домінуючою платформою для реалізації змісту навчання.

3. Здобувачкою виокремлено важливі критерії оцінювання рівнів сформованості компетентності. Разом з тим, як побажання до подальших розвідок, можна запропонувати більш детально розписати механіку оцінювання саме особистісного компонента, зокрема пізнавальної активності та саморефлексії, щоб мінімізувати можливий суб'єктивізм під час педагогічного моніторингу.

4. Представлена структурно-функціональна модель має високу логічну структурованість. Водночас виникає питання щодо можливості її екстраполяції на освітній процес закладів вищої освіти. Було б корисно почути думку здобувачки щодо того, які блоки моделі потребуватимуть трансформації при зміні освітнього рівня.

5. Зважаючи на активне впровадження цифрових платформ та віртуального простору в запропоновану методику, доцільно було б уточнити, як саме авторка пропонує дотримуватися балансу між використанням ІТ-інструментів та розвитком безпосередніх «живих» комунікативних навичок, щоб запобігти надмірній технологізації навчання.

6. Результати експериментальної перевірки свідчать про позитивну динаміку за всіма показниками. Проте було б цікаво почути коментар авторки щодо того, який із компонентів досліджуваної компетентності — мовознавчий, мотиваційний чи рефлексивний — виявився найбільш інертним, тобто складним для змін у студентів коледжу, та як це вплинуло на змістове наповнення розроблених робочих зошитів.

Варто зазначити, що висловлені зауваження мають рекомендаційний і дискусійний характер, не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи П.А. Васільєвої та не впливають на визнання її наукової і практичної значущості.

Загальний висновок.

Дисертація Васільєвої Поліни Анатоліївни «Формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх вчителів початкової школи у

зкладах фахової передвищої освіти» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано результати, що мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення для розвитку педагогічної науки і практики іншомовної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

За актуальністю, змістом, науковою новизною, обґрунтованістю висновків і практичною значущістю дисертаційна робота відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а її авторка — Васільєва Поліна Анатоліївна — заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови
з методиками викладання у дошкільній та
початковій освіті Житомирського
державного університету імені Івана
Франка

Офіційний опонент

Олена КРАВЕЦЬ